

Investitorsko raskopavanje Makedonije započeto dok je na vlasti, državnoj i lokalnoj, bio desni VMRO-DPMNE nije obustavljeno odlaskom te stranke u opoziciju. Kako na njenom geografskom položaju (pored susjedne Bugarske) leže bogata nalazišta zlata i bakra, još je 2012. godine tadašnja vlada donijela zakon koji je omogućio lakši ulazak izravnih stranih ulaganja u rudarski sektor. Od tada pa do juna ove godine, netom nakon što je oformljena nova vlada na čelu sa socijaldemokratom Zoranom Zaevom, pobrojano je 378 aktivnih koncesijskih ugovora, kako za istraživanje rudnih resursa, tako i za njihovu eksploataciju. Upoznati s rizicima otvaranja rudnika u njihovoj neposrednoj blizini, stanovnici ugroženih općina još su proljetos počeli pružati otpor rudarskim projektima. U četiri su općine na jugoistoku Makedonije, zahvaljujući skupljenim potpisima građana, organizirani referendumima na kojima se glasalo o rudnicima (u općini Gevgelija protiv otvaranja rudnika zlata na obližnjoj planini Kožuf i u općinama Bogdanci, Dojran i Valandovo protiv otvaranja rudnika bakra i zlata Kazandol), među kojima samo jedan, onaj u Valandovu, iako s prevagom glasova protiv rudnika (95 posto), nije proglašen valjanim jer se odazvalo manje od pola prijavljenih glasača.

Potkopavanje demokracije

Lokalni referendumi mobilizirali su ljude, ali rudarski se projekti nastavljaju unatoč protivljenju javnosti. Trenutno su radovi kod Kazandola u punom jeku, a vodi ih kompanija Sardin MC, iza koje stoji britansko-ukrajinski kapital. Oni su izjavili da "silno vjeruju da će [njihovu] namjeru investiranja, otvaranja novih radnih mjesta i [poticanja] lokalnog ekonomskog razvoja prepoznati premijer Zoran Zaev ... te da će se ovaj projekt realizirati kao opće dobro za državu, općine i građane". I nisu pogriješili. Dok je u oktobru prilikom kampanje za lokalne izbore, Zaev u svom govoru u Valandovu bio odlučan i najavio zaustavljanje radova koje je - ne zaboravivši to naglasiti - pokrenula prošla vlast, nakon izbora ta je odlučnost počela slabiti. Naposljetku, to je obećanje povukao, tvrdeći da bi unilateralni raskid ugovora Makedoniju koštatao preko 70 milijuna eura.

Sam koncesionar prekršio je odredbe ugovora koji je 2015. potpisao s bivšim ministrom ekonomije. Primjerice nije izgrađen pogon za proizvodnju katoda bakra niti je počela njegova proizvodnja, a to se trebalo dogoditi unutar dvije godine. Međutim, navodni strah od preskupog prekida suradnje zapravo je pokušaj da se opravda njen nastavak. Takav odnos premijera prema važnim zdravstvenim, ekološkim i ekonomskim problemima naroda, rješavanju kojih pretpostavlja brigu za interese investitora, još je jedan pokazatelj njegovog "preuzimanja neoliberalne štafete", kao i privođenje dvojice aktivista građanske inicijative "Spas za Valandovo" na informativni razgovor s policijom jer su upali na privatni prostor budućeg rudnika.

Unatoč svemu, ignoriranju njihove volje iskazane na referendumu i spomenutom zastrašivanju, građani neće lako odustati. Sutra će svoj crkveno-državni praznik provesti marširajući ulicama Valandova, a prilikom istog okupljanja moći će razmijeniti iskustva s aktivistima iz regije - Rumunjske, Grčke i Bugarske - barem nek se vidi da granice ne prelazi samo kapital.

Izvor: bilten